

SUOMEN SÄÄDÖSKOKOELMA

Julkaistu Helsingissä 19 päivänä maaliskuuta 2020

129/2020

Valtioneuvoston asetus

hiilen energiakäyttöä korvaavien hankkeiden investointituesta vuosina 2020–2025

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti säädetään valtionavustuslain (688/2001) 8 §:n nojalla:

1 §

Soveltamisala

Tässä asetuksessa säädetään valtion talousarvion mukaisen investointituen myöntämisestä, maksamisesta ja käytöstä hiilen käyttöä korvaavien investointien tukemiseen.

2 §

Määritelmät

Tässä asetuksessa tarkoitetaan:

- 1) *investointihankkeella* investointia käyttöomaisuuteen;
- 2) *energiankäyttöalueella* kuntaa tai vastaavaa lämmöntuotanto- ja käyttöaluetta, jolla energian tuotannossa käytetään hiiltä muuna kuin tukipolttoaineena;
- 3) *hiilellä* hiilen energiakäytön kieltämisestä annetun lain (416/2019) 3 §:n 7 kohdassa tarkoitettua hiiltä;
- 4) *hiilen energiakäytöstä luopumisella* tarkoitetaan hiilen käytön lopettamista sähkön tai lämmön tuotannon polttoaineena ja korvaamista muulla kuin fossiilisella polttoaineella lukuun ottamatta hiilen käyttöä niissä voimalaitoksissa, jotka on hyväksytty sähköntuotannon ja -kulutuksen välistä tasapainoa varmistavasta tehoreservistä annetussa laissa (117/2011) tarkoitettuun tehoreservijärjestelmään.

3 §

Valtionapuviranomainen

Työ- ja elinkeinoministeriö päättää investointituen myöntämisestä ja hoitaa muut siihen liittyvät tehtävät.

4 §

Investointituen soveltuvuus Euroopan unionin sisämarkkinoille

Investointituen myöntäminen edellyttää, että tiettyjen tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi perussopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti annetussa komission asetuksessa (EU) N:o 651/2014 säädettyjä tuen myöntämisen edellytyksiä ja ympäristönsuojeluun myönnettävän tuen erityisiä edellytyksiä noudatetaan.

Investointituen myöntäminen edellyttää kuitenkin, että Euroopan komissio on hyväksynyt kyseisen yksittäisen tuen sisämarkkinoille soveltuvaksi, jos:

- 1) tuki ylittää 15 miljoonaa euroa; tai
- 2) tuki ei muutoin kuulu 1 momentissa mainitun asetuksen soveltamisalaan.

Investointituki voidaan 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa myöntää ehdollisena ennen Euroopan komission hyväksyntää.

5 §

Tuettavat hankkeet

Investointitukea voidaan myöntää sellaisiin investointihankkeisiin, joilla edistetään hiilen energiakäytöstä luopumista vuoden 2025 loppuun mennessä yksilöidyllä energiankäyttöalueella.

Investointihankkeen tulee kohdistua 1 momentissa tarkoitettulle energiankäyttöalueelle ja sen tulee edistää:

- 1) uusiutuvan energian tuotantoa tai käyttöä; taikka
- 2) energiansäästöä tai energian tuotannon tai käytön tehostamista.

Investointitukea voidaan myöntää 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettuun investointihankkeeseen kuitenkin vain, jos kyseessä on hanke, jolla edistetään uutta teknologiaa ja sen kaupallista hyödyntämistä tai investoidaan uuteen laitokseen.

Jos kyseessä on vesivoimalaa koskeva investointihanke, investointituen myöntämisen edellytyksenä on lisäksi, että hanke on yhteisön vesipolitiikan puitteista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2000/60/EY mukainen.

Investointitukea voidaan kuitenkin myöntää 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettuun investointihankkeeseen vain, jollei sen tarkoituksena ole varmistaa ympäristönsuojelun tason vahvistamista koskevan pakollisen velvoitteen saavuttaminen.

6 §

Investointituen myöntämisen yleiset edellytykset

Investointitukea voidaan myöntää, jos:

1) hanketta tai hankkeeseen sisältyvää uutta teknologiaa ei toteutettaisi ilman tukea siten, että hiilen energiakäytöstä luovutaan energiankäyttöalueella 5 §:n 1 momentissa säädettyssä määräajassa; ja

2) hankkeessa ei ole ennen tuen hakemista tehty sellaista sitovaa investointipäätöstä, päätöslauselmaa tai päätöstä rakentamistyön aloittamisesta tai muuta sitoumusta, jonka jälkeen hankkeen peruuttaminen ei enää ilman merkittävää taloudellista menetystä ole mahdollista.

Investointitukea voidaan kuitenkin myöntää investointihankkeeseen sisältyvän uuden teknologian toteuttamiseen, energiatehokkuustoimenpiteelle tai muutoin rajatusti, jos kyseessä olevaa tuella rahoitettavaa rajattua osuutta hankkeesta ei ole käynnistetty 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettulla tavalla, vaikka hanke on muutoin käynnistetty.

Investointituen myöntämisen edellytyksenä on lisäksi, että tuen saaja rahoittaa hankkeesta vähintään 25 prosenttia sellaisella rahoituksella, johon ei liity julkista tukea. Tätä ei kuitenkaan sovelleta kunnan tai sen pääosin omistaman yhteisön hankkeeseen siltä osin kuin kyse on kunnan myöntämästä rahoituksesta.

7 §

Investointituen saaja

Investointitukea voidaan myöntää yrityksille, kunnille ja muille yhteisöille.

Investointitukea ei kuitenkaan myönnetä:

- 1) organisaatioille, joiden toiminta rahoitetaan valtion talousarviosta;

- 2) valtion talousarviosta annetussa laissa (423/1988) tarkoitettuun taloushallinto-organisaatioon kuuluville virastoille, laitoksille ja muille toimielimille;
- 3) sellaisille perustamishankkeiden toteuttajille, jotka saavat perustamishankkeeseen valtionosuutta;
- 4) asunto-osakeyhtiöille, asuinkiinteistöille tai maatiloille taikka niiden yhteyteen toteutettaville hankkeille, lukuun ottamatta sellaisia maatalan yhteydessä toteutettavia hankkeita, jossa tuotettava energia käytetään maatalouden tuotantotoiminnan ulkopuolella;
- 5) Euroopan unionin valtiontukisääntelyssä tarkoitetuille vaikeuksissa oleville yrityksille;
- 6) yhteisöille, jotka ovat joutuneet ulosottotoimenpiteen kohteiksi, selvitystilaan, konkurssiin tai yrityksen saneerauksesta annetussa laissa (47/1993) tarkoitettuun saneerausmenettelyyn.

8 §

Investointituen enimmäismäärä

Hankekohtaisen harkinnan perusteella myönnettävän investointituen osuus hyväksyttävistä kustannuksista voi olla enintään 30 prosenttia.

Investointitukea voidaan korottaa kymmenen prosenttiyksikköä siltä osin kuin hanke sisältää uutta teknologiaa.

9 §

Investointitukihakemus

Investointitukihakemus toimitetaan Innovaatorahoituskeskus Business Finlandille.

Tuen hakijan on esitettävä asian arvioimiseksi ja ratkaisemiseksi tarvittavat tiedot.

Tukihakemuksesta ja sen liitteistä tulee ilmetä ainakin seuraavat tiedot:

- 1) hakijan virallinen nimi, osoite, sähköpostiosoite, yritys- ja yhteisötunnus sekä yrityksen koko;
- 2) suunnitelma hiilen energiakäytöstä luopumiseksi 5 §:n 1 momentin mukaisesti;
- 3) hankkeen ensisijainen 5 §:n 2 momentissa tarkoitettu tavoite sekä kuvaus hankkeesta ja sen toteuttamissuunnitelma ja -aikataulu;
- 4) arvio hankkeen energiataloudellisista vaikutuksista, kasvihuonekaasupäästövaikutuksista ja muista merkityksellisistä ympäristövaikutuksista sekä työllisyysvaikutuksista ja muista vaikutuksista;
- 5) hankkeen eritelty kustannusarvio;
- 6) hankkeen rahoitussuunnitelma;
- 7) vähimmäistukimäärä, joka arvioidaan tarvittavan hankkeen käynnistämiseen, ja tätä koskevat perustelut;
- 8) hankkeen kannattavuuslaskelma ilman tukea ja tuki mukaan laskien;
- 9) selvitys hankkeeseen haetuista ja myönnettyistä muista julkisista tuista mukaan lukien Euroopan unionin myöntämät tuet.

Jos kyseessä on uutta teknologiaa hyödyntävä investointihanke, tulee hakemuksessa ja sen liitteissä selvittää teknologian uutuusarvo ja riskit sekä siihen liittyvät hyödyntämismahdollisuudet ja siitä aiheutuvat lisäkustannukset vastaavaa tavanomaista teknologiaa hyödyntävään hankkeeseen verrattuna.

10 §

Investointitukihakemusten vertailussa sovellettavat perusteet

Työ- ja elinkeinoministeriö päättää investointituen myöntämisestä vertailemalla haettujen tukimäärien suuruutta sekä hankkeiden energiavaikutuksia, kustannustehokkuutta,

toteutettavuutta, hankkeisiin sisältyvän teknologian uutuusarvoa ja teknologian tai hankkeen monistettavuutta sekä muita vaikutuksia.

Investointituen myöntämistä koskevassa harkinnassa etusijalla ovat investointihankkeet, joissa hyödynnetään muita kuin polttoon perustuvia teknologioita. Jos käytettävissä olevan valtion talousarvion mukaisen valtuuden puitteissa on mahdollista myöntää tukea myös muille hankkeille, etusijalla ovat tällöin sähkön ja lämmön yhteistuotantohankkeet verrattuna lämmön erillistuotantohankkeisiin.

11 §

Hyväksyttävät kustannukset

Investointihankkeessa voidaan hyväksyä seuraavat kustannukset:

- 1) koneiden ja laitteiden hankinnasta ja asennuksesta aiheutuvat kustannukset;
- 2) rakennusten kustannukset;
- 3) rakennusteknisistä töistä, rakennustöiden valvonnasta, jakeluverkonhaltijan veloittamasta sähkön tuotantoon kohdistuvasta liittymismaksusta ja rakennettavan kaukolämpölaitoksen kaukolämpöverkkoon liittämiseksi tarvittavan runkoputken rakentamisesta aiheutuvat kustannukset;
- 4) välittömästi investointiin liittyvien maa-alueiden hankinnasta aiheutuvat kustannukset siltä osin kuin ne eivät ylitä kymmentä prosenttia hankkeen hyväksyttävistä kokonaiskustannuksista sekä raivaus- ja maanrakennustöistä aiheutuvat kustannukset;
- 5) valmistelu- ja suunnittelukustannukset siltä osin kuin ne eivät ylitä 20:tä prosenttia hankkeen hyväksyttävistä kustannuksista;
- 6) investoinnin kohteena olleen omaisuuden käyttöönotosta ja käyttöönoton edellyttämästä käyttökäytökunnan koulutuksesta aiheutuvat kustannukset;
- 7) investoinnin seurannasta aiheutuvat kustannukset enintään vuoden ajalta investoinnin kohteena olleen omaisuuden käyttöönotosta, jos se on perusteltua hankkeeseen liittyvien erityispiirteiden vuoksi tai muusta erityisestä syystä.

Jos kyse on 5 §:n 2 momentin 2 kohdassa tarkoitetun tavoitteen saavuttamiseen tähtäävästä investointihankkeesta, hyväksyttäviä kustannuksia ovat tavoitteen saavuttamisen kannalta tarpeelliset ylimääräiset investointikustannukset.

Investointihankkeen hyväksyttäviä kustannuksia eivät ole tuen saajan maksamat palkat, yleiskustannukset, edustusmenot, korot ja muut rahoituskustannukset, muut kuin 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetut liittymismaksut, valtion maksuperustelakiin (150/1992) perustuvat maksut, kustannusvaraukset, tuen saajan matkakustannukset eivätkä tuen saajan maksamat arvonlisäverot. Kustannukset voidaan kuitenkin hyväksyä arvonlisäveroineen, jos rahoituksen saaja ei ole arvonlisäverovelvollinen. Kustannukset voidaan hyväksyä arvonlisäveroineen myös, jos ne liittyvät arvonlisäverottomaan toimintaan ja maksettava arvonlisävero jää tuen saajan lopulliseksi kustannukseksi.

Jos hankittava käyttöomaisuus hankitaan leasingilla, osamaksulla tai vastaavalla tavalla taikka hanke toteutetaan energiatehokkuutta koskevan sopimuksen avulla, menoina voidaan hyväksyä enintään hankinnan ostohintaa vastaavat kustannukset, mutta ei hallinto-, rahoitus-, vakuutus-, korjaus-, huolto- eikä muita vastaavia kustannuksia.

Tuen saajaan etuyhteydessä olevalta taholta tehtyjen hankintojen kustannukset voidaan hyväksyä vain siltä osin kuin tuen saaja osoittaa kustannusten vastaavan omakustannehintaa. Liiketoimen osapuolet ovat etuyhteydessä toisiinsa, jos toinen pystyy käyttämään toiseen nähden määräysvaltaa tai huomattavaa vaikutusvaltaa sen taloutta ja liiketoimintaa koskevassa päätöksenteossa taikka kolmannella osapuolella on yksin tai yhdessä lähipiirinsä kanssa määräysvalta liiketoimen molemmissa osapuolissa.

12 §

Hakemus investointituen maksatusta varten

Investointituki maksetaan hakemuksesta jälkikäteen hankkeen edistymisen ja toteutuneiden, maksettujen kustannusten perusteella.

Investointihankkeeseen myönnetyn tuen voi hakea maksuun yhdessä tai useammassa erässä. Tuen saajan tulee jokaisen maksatushakemuksen yhteydessä esittää lausunto hankkeen edistymisestä sekä luotettava selvitys hankkeen siihen mennessä toteutuneista ja maksetuista kustannuksista. Tuen ensimmäisen erän maksatushakemuksessa tai haettaessa tuki maksuun yhdessä erässä tulee lisäksi esittää selvitys hankkeen kokonaisrahoituksesta. Hakemus viimeisen maksuerän maksamiseksi ja sen liitteenä lopputilitys tulee toimittaa tuen myöntäjälle neljän kuukauden kuluessa siitä, kun hankkeen tulee tukipäätöksen mukaan olla saatettu päätökseen. Viimeisen erän maksatushakemuksessa tulee antaa selvitys koko hankkeen toteutuneista kustannuksista. Erityisestä syystä tuen myöntäjä voi myöntää jatkoaikaa viimeisen erän maksatushakemuksen toimittamista varten, jos tätä koskeva hakemus toimitetaan ennen määräajan päättymistä.

Viimeisen erän maksatushakemuksessa tai haettaessa tuki maksuun yhdessä erässä tätä koskevassa maksatushakemuksessa tuen saajan tulee lisäksi selvittää hiilen energiakäytön kehitys suhteessa 5 §:n 1 momentin mukaiseen tuen myöntämisen edellytykseen tukipäätöksessä yksilöidyllä energiankäyttöalueella.

Tilintarkastuslain (1141/2015) 1 luvun 2 §:n 1 kohdassa tarkoitetun tilintarkastajan tulee viimeisen erän maksatushakemuksen yhteydessä antaa raportti havainnoistaan, jotka koskevat hankkeelle tilitettyjä kustannuksia koko projektin kestoajalta. Jos tuen saaja on kunta, kuntayhtymä tai seurakunta, raportin antaa sen tilintarkastaja. Jos ostolaskujen lukumäärä hankkeessa on enintään viisi, tuen myöntäjä voi hyväksyä vaihtoehtona tilintarkastajan raportille, että hakija liittää tilitykseen kopion ostolaskuista ja maksutositteet, joista ilmenee, että laskut on maksettu.

13 §

Investointituen maksaminen

Investointituen ensimmäinen erä voidaan maksaa, kun tuen saaja on tehnyt sitovan päätöslaittelauksen ja aloittanut rakentamisen sekä kustannuksista vähintään 20 prosenttia on maksettu.

Tuen viimeinen erä voidaan maksaa, kun hanke on valmistunut ja tuen kohteena oleva omaisuus on vakuutettu vahingon varalta sekä viimeisen erän maksatushakemus hyväksytty. Viimeisen maksuerän tulee olla vähintään 20 prosenttia myönnetystä tuesta. Viimeistä maksuerää koskevassa maksatuspäätöksessä vahvistetaan tuen lopullinen määrä. Jos toteutuneet hyväksyttävät kustannukset ovat pienemmät kuin niiden tukipäätöksessä hyväksytty määrä on, lopullisen tuen suuruus on tukiprosentin mukainen osuus toteutuneista hyväksyttävistä kustannuksista.

Investointituen maksatus on keskeytettävä, jos tuen saaja ei ole noudattanut eräiden valtion tukea koskevien Euroopan unionin säännösten soveltamisesta annetun lain (300/2001) 1 §:ssä tarkoitettua tuen takaisinperintäpäätöstä.

14 §

Omaisuuksien käyttö- ja luovutusrajoitus

Investointituen kohteena ollutta omaisuutta tulee käyttää tukipäätöksessä määrättyyn tarkoitukseen viiden vuoden ajan tukipäätöksessä määrätystä ajankohdasta eikä omaisuutta saa mainittuna aikana luovuttaa toiselle eikä siirtää toisen omistukseen tai hallintaan.

Omistusoikeuden saa kuitenkin siirtää määräaikaaisesti rahoitusyhtiölle tai vastaavalle, jos omaisuuden käyttö- ja hallintaoikeus säilyvät tuen saajalla.

Erityisestä syystä tuen myöntäjä voi hakemuksesta myöntää poikkeuksen 1 momentissa säädettyistä käyttö- ja luovutusrajoituksista.

15 §

Investointituen saajan selvitys- ja ilmoitusvelvollisuus

Investointituen saajan on vuoden 2026 loppuun mennessä toimitettava tuen myöntäjälle selvitys siitä, että hiilen energiakäytöstä on luovuttu vuoden 2025 loppuun mennessä tukipäätöksessä yksilöidyllä energiankäyttöalueella. Lisäksi investointituen saajan on toimitettava tuen myöntäjälle selvitys hankkeen 9 §:n 2 momentin 4 kohdassa tarkoitetuista vaikutuksista kahden vuoden kuluessa viimeisen tukierän maksamisesta.

Investointituen saajan on ilmoitettava tuen myöntäjälle käyttö- tai luovutusrajoituksen noudattamiseen tai omaisuuden käyttöön tukipäätöksessä määrättyyn tarkoitukseen vaikuttavasta olosuhteiden muutoksesta välittömästi tapahtuman jälkeen, kuitenkin viimeistään kahden kuukauden kuluttua siitä. Tuen myöntäjä voi erityisestä syystä tuen saajan hakemuksesta antaa ennakkotiedon siitä, edellyttääkö olosuhteiden muutos valtionavustuslaissa tarkoitettuihin toimenpiteisiin ryhtymistä ja onko mahdollista myöntää poikkeus 14 §:n 2 momentin nojalla. Ennakkotietoa koskevassa hakemuksessa tulee esittää asian arvioimiseksi ja ratkaisemiseksi tarvittava selvitys, ja sitä voi hakea aikaisintaan kolme kuukautta ennen kuin olosuhteiden muutos on tarkoitus toteuttaa.

16 §

Investointituen saajan kirjanpitovelvollisuus

Investointituen saajan tulee pitää hankkeesta projektikirjanpitoa osana kirjanpitolain (1336/1997) mukaista kirjanpitoaan erillisellä kustannuspaikalla tai tilillä taikka muulla tavalla siten, että tuen käytön valvonta on vaikeudetta mahdollista.

Tuen saajan on säilytettävä kaikki tuettavan hankkeen toteuttamiseen liittyvät tositteet ja muu kirjanpitoaineisto kirjanpitolaissa säädetyn mukaisesti.

17 §

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan 19 päivänä maaliskuuta 2020 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 2025.

Helsingissä 19 päivänä maaliskuuta 2020

Elinkeinoministeri Mika Lintilä

Erityisasiantuntija Inkeri Lilleberg